

Előrejelzés 2016-ra

(Összefoglaló a sajtó számára, 2016. március 30.)

A számszerűen hasonló ideai előrejelzések ellenére a magyar gazdasági folyamatok jellemzésében továbbra is nagy a különbség. A kormányzat fenntartható növekedést, Ausztria belátható időn belüli utolérését vizionálja, a GKI viszont csak átmeneti részsikereket, folytatódó regionális leszakadást lát. Magyarországon az elmúlt hónapokban folytatódott a piacgazdaságot, a jogbiztonságot és az átláthatóságot kiiktató modell felépítése. Új, az eddiginél is durvább szakaszába lépett az EU-ellenesség. A kiszámíthatatlan, korrupciógyanús befektetési környezet, a perspektíva hiánya miatt sem a tőke beáramlásában, sem a munkaerő kiáramlásában nem várható fordulat, miközben a közszolgáltatások leépülése folytatódik. Mindez a kedvező egyensúlyi adatok ellenére behatárolja a kormányzat gyorsítási törekvéseinek eredményességét. Az ENSZ boldogságrangsorában Magyarország 157 ország közül mindössze a 91. helyre került.

A világgazdaságban a korábbi nemzetközi előrejelzéseknél mérsékeltebb dinamika várható. Az USA-ban a monetáris szigorítás lelassul, esetleg idén leáll. A gazdasági növekedés ösztönzése és a defláció leküzdése érdekében viszont az Európai Központi Bank tovább folytatja a monetáris lazítást. A menekültválságra az EU intézményei és a tagállamok még nem találtak megfelelő választ, s további kockázatot jelent számu(n)kra a görög pénzügyi csomag esetleges kudarca, valamint az EU-tagságról szóló júniusi brit népszavazás. További bizonytalanságot okoz az amerikai elnökválasztás, a közelkeleti és az orosz-ukrán válsággóc, a kőolajár alakulása, a pénzügyi piacok nagymértékű volatilitása és a kínai adósságbuborék kidurranásának veszélye.

A kormányzat elmúlt hat évben tett „nagyívű” ígéretei és lépései – a nyugdíjak megvédésétől az ingyenes vagy „rezsicsökkentett” közszolgáltatásokon át az olyan nagy közösségi álmokig, mint a foci és a stadionépítés – látszólag vonzóak, de fő céljuk leplezni az erőforrások alapvetően hatalmi érdekeket szolgáló felhasználását. Ráadásul a kormányzat nemcsak a múltban felhalmozott és a folyamatosan képződő forrásokat éli fel, de tömegesen tervez a jövő terhére való, feltehetőleg soha meg nem térülő kötelezettségvállalásokat is. A múltban felhalmozott források felélésének tipikus példája a magán-nyugdíjpénztári vagyon és éves befizetés kvázi államosítása. A folyó források felélésének jellegzetes példája a lehívható EU-támogatások maximálása függetlenül azok felhasználásának hatékonyságától. A jövő terhére való költekezés sajátos formája az a kormányzati elképzelés, hogy legkésőbb 2019 elejére az összes EU-támogatást fizessék ki. Ez nemcsak nehezen megvalósítható, ennek következtében rögtönzésre, pazarlásra ösztönző, de 2019 utánra a növekedés további lassulását is előrevetít. Kifejezetten a jövő terhére való eladósodást jelentenek a kormányzat gigantomán és részben titkos tervei a paksi atomerőműtől kezdve a budapesti olimpián át a Budapest-Belgrád vasútvonalig, vagy akár a Várnegyed és a Városliget érthetetlen átalakításáig. Noha ezekben társadalmi egyetértés nincs, költséges előkészítésük megkezdődött.

Az EU-ban 2016 első hónapjaiban jellemzően romlottak a gazdasági várakozások. A GKI konjunktúraindex februárban (a januári, igen magas szinthez képest) egy éve nem látott mértékben mérséklődött, s a csökkenés márciusban is folytatódott.

A lakosság egy részének növekvő jövedelme, csökkenő hitelterhe és növekvő vásárlási hajlandósága a külföldön dolgozók haza utalt jövedelmével együtt egyre inkább élénkíti, 2016-ban legalább 3%-kal növeli a fogyasztást. A külföldi munkavállalás és az oktatási rendszer elavultsága miatt számos szakmában munkaerőhiány, ezzel összefüggésben erős béremelési nyomás tapasztalható, máshol viszont a minimálbér 5,7%-os emelése is nagy gondot okoz. 2016-ban a bruttó béremelkedés kissé, 4,5%-ra gyorsul. A reálkeresetek a 0,8% körül várható infláció és az s zja ezt több mint ellensúlyozó 1 százalékpontos csökkentése következtében átlagosan 5,2%-kal nőnek, meglehetősen nagy

differenciáltság mellett. A nyugdíjak reálértéke ismét kissé emelkedik. Míg **egy évtized alatt**, 2016 végéig a versenyszférában dolgozók reálkeresete kb. 30%-kal nő, addig a közsférában kissé csökken.

Az **állóeszköz-felhalmozás** 2014-ben 11,2%-kal, míg 2015-ben csak 1,9%-kal bővült. Idén főként az EU források visszaesése miatt **5%-os csökkenés** valószínű. Bár az átlagos beruházási hitelköltség a Növekedési Hitel Program(ok) hatására mérséklődött, de még mindig magas, különösen a negatív termelői árindex tükrében. (A feldolgozóipar belföldi termelői árindexe tavaly -3,3% volt.) A fejlődésre képes kkv-k ugyan viszonylag olcsón juthatnak forráshoz, a vállalkozások túlnyomó része azonban **egyáltalán nem akar hitelt felvenni**. A beruházási ráta idén várhatóan 20% alatt lesz, ami egy közepesen fejlett ország esetében igen alacsony arány. A beruházások kb. a **tíz évvel ezelőtti reálértéken** vannak.

2015-ben a magyar növekedés több mint 1 százalékponttal **gyorsabb** volt az EU 1,8%-os átlagánál, a régióban azonban a szlovák, a lengyel, a román és a cseh növekedéstől is elmaradt. 2016 elején a **magyar gazdaságra vonatkozó különböző növekedési előrejelzések trendjükben, sőt számszerűleg is igen közel állnak egymáshoz**. Nemcsak abban van egyetértés, hogy 2015 után 2016-ban is folytatódik a lassulás, majd 2017-ben némi gyorsulás várható, de abban is, hogy az ütemváltozás **elsősorban az EU-támogatások és ezzel a beruházások függvénye**. Idén a **GKI 2,3%-os bővülésre számít**. A januári ipari, építőipari, kiskereskedelmi és exportadatok, valamint a gazdasági várakozások is a fékeződést támasztják alá. Az év egészében a visszaeső beruházások erősen negatívan, a gyorsuló fogyasztás pozitívan hat, miközben az export a korábinál valamivel kisebb mértékben járulhat hozzá a növekedéshez. A mezőgazdaság, a pénzügyi tevékenység, valamint az ingatlanügyletek kivételével minden ágazatban lassulás valószínű. A növekedés **fogyasztásorientálttá** válik. **Érthetetlen**, hogy a magyar kormány miért nem tesz meg mindent az **ún. Juncker-tervbe való bekapcsolódás érdekében**. Az Európai Stratégiai Beruházási Alap (EFSI) ugyanis nagy befektetések magyarországi megvalósulását tudná elősegíteni.

A magyar **ipari** növekedés 2015-ben 7,5%-os volt, csaknem azonos az előző évvel (7,6%). A feldolgozóipar az átlagosnál gyorsabban, több mint 8%-kal bővült. Az elmúlt évektől eltérően nem csökkent, hanem emelkedett az energiatermelés is. Az ipar **hajtóereje a járműipari konjunktúra** volt. Tavaly november óta azonban az előző hónaphoz viszonyítva már **harmadik hónapja csökken** az ipari termelés volumene. **2016 egészében 5,5%-os ipari növekedés** várható. Az **építőipari termelés 5%-kal csökkenhet**, mivel az új EU-s pénzügyi ciklus forrásai még nem testesülnek meg új megrendelésekben, a lakáspolitikai intézkedések kedvező hatása pedig inkább csak a II. félévtől lesz érzékelhető. A magyar **mezőgazdaság** két kedvező időjárású év kiugró teljesítménye után 2015-ben visszaesett, GDP-termelése 13%-kal csökkent. 2016-ban, átlagos időjárás esetén kb. **5%-os növekedés** várható.

A szolgáltatási GDP 2016-ban kb. **2%-al, az átlagosnál és az előző évinél is lassabban** bővül. A kormányzat 2016-ra jelentős – a tervek szerint hatalmas létszámcsökkenéssel járó – **közigazgatási átszervezést** jelentett be. A háttérintézmények, illetve az önálló intézmények állományának a felügyeleti minisztériumba való átcsoportosítása azonban önmagában nem jelent létszámcsökkenést. Valószínű, hogy idén **csak a közigazgatásban dolgozók létszámának** – egyébként valóban nem indokolt – **növekedése fog megállni**. Az üzleti **szolgáltatások** közül 2016-ban leggyorsabban a kereskedelem-turizmus, a távközlés és az ingatlanszektor fejlődik, de gyorsulás csak az utóbbi és a pénzügyi szektor GDP-termelésében várható.

2016-ban a **kiskereskedelmi forgalom 3% körüli bővülése** valószínű. Bár a reáljövedelmek bővülése várhatóan gyorsabb lesz a tavalyinál, a „fehéredés” bázisba kerülése fékezi a bővülés ütemét. Az **üzletek száma folyamatosan csökken**, az elmúlt négy évben az összes egység száma több mint 11 ezerrel, ezen belül az önálló vállalkozásoké több mint 6 ezerrel. Ugyanakkor az **online kereskedelem** az átlagosnál sokkal dinamikusabban emelkedik. A vendégéjszakák száma 2016-ban a tavalyihoz hasonlóan nagyjából 5%-kal nő, s a **vendégforgalom nagyobb részét már a magyarok fogják** kitenni. A cafeteria-rendszer tervezett átalakítása az idej folyamatokat még nem érinti. Az **áruszállítás teljesítménye 2016-ban** a tavalyinál kissé gyorsabban, 2-3%-kal növekedhet, továbbra is elsősorban a

közúti áruszállításnak köszönhetően. A távközlési piacon a növekedés motorja 2016-ban is a mobilinternet lesz; a tavalyi év végi közel 5,4 millió után 2016 végéig akár 6 millió mobilinternet előfizetés is lehetséges. A még stabil bővülést az okostelefonok és ezáltal a hozzájuk vásárolt internetkapcsolatok további térnyerése biztosítja. A válság előtti látványos fejlődés nem tér vissza, de az ingatlanpiac apró lépésekkel elindult a növekedés útján. A GKI-MGYOSZ ingatlanpiaci index idén januárban kilencéves csúcsára jutott. Az irodapiac kivételével minden szegmensben javultak a kilátások. Tavaly 7,6 ezer új lakást adtak át, ami 9%-os csökkenést jelent. A kiadott új engedélyek száma viszont országosan 30, Budapesten 73(!)%-kal nőtt. Mindez – részben a CSOK hatására – előre vetíti a lakásépítés jövőbeni élénkülését, igaz, borzasztóan alacsony szintről. A GKI előrejelzése szerint 2016-ban 10-12 ezer lakás átadása várható, amit várhatóan komoly áremelkedés kísér.

A magyar áru- és szolgáltatás-kivitel 2016-ban az importénál továbbra is gyorsabban, de az előző évhez (8,4%) képest lassabban (6%) bővül. Az áru- és szolgáltatáskereskedelem többlete jelentősen emelkedik, a cserearányok a tavalyi 0,8% után idén további 0,5%-kal javulnak. Az áruforgalmi egyenleg mintegy 1 milliárd euróval, 9 milliárdra, a szolgáltatásoké kevésbé, 6 milliárd euróra emelkedhet. Az árukivitel hajtóereje a járműipar, a szolgáltatásoké a turizmus és a szállítás.

A foglalkoztatottak száma 2015-ben az előző évihez képest fele olyan gyorsan, 2,7%-kal nőtt. Ez is jelentős növekedés, ami elsősorban a költségvetési szektor közfoglalkoztatáson túlmenően is jellemző duzzadásának, valamint a mezőgazdasági és az építőipari foglalkoztatásnak – ezen belül részben a fehéredési hatásnak -, továbbá a külföldi munkavállalás dinamikus bővülésének következménye. 2016-ban 1,5% körüli, vagyis tovább lassuló, de érzékelhető foglalkoztatás-bővülés várható. A közfoglalkoztatás magas szintje fennmarad, de már csak minimálisan nő. A munkanélküliségi ráta 2015-ben éves átlagban 6,8%, az előző évi 7,7%-nál csaknem 1 százalékponttal alacsonyabb volt, s idén várhatóan statisztikailag kissé tovább, 6,5%-ra csökken. A valódi munkanélküliség 9% körüli lehet. 2008 és 2016 között a költségvetési szféra 20%-kal növeli alkalmazottjait, miközben a versenyszféraé kissé még mindig a nyolc évvel korábbi alatt marad.

A bankok hitelállománya 2015-ben csökkent, portfóliójuk minősége viszont javult. Idén a kisvállalati szektorban és a lakáshiteleknél várható állománybővülés, összességében azonban nem várható hitelezési fordulat. A hitelezés fő akadálya a keresletben van. A bankrendszer likviditása és tőke-megfelelése jó, nyereségessége javuló. Az MKB és a Budapest Bank államosítása nyomán a magyar bankrendszer nagyobbik fele magyar tulajdonba került. Ennek révén papíron csökkent a külföldi kitétség. Ezzel szemben magyar tulajdonosok esetén elvileg a tőkeszegénység, illetve likviditási problémák lehetőségével kell szembenézni. Az államosítások semmit nem javítottak a magyar bankrendszer működésén.

Az államháztartás 2015. évi GDP-arányos mutatói - 2% körüli ESA-hiány és az államadósság egy év alatt 0,7 százalékpontos, 75,5%-ra való csökkentése – statisztikailag kiváló eredményt jeleznek. A háttérben azonban „elfojtott”, egyszeri, átláthatatlan eszközökkel és manőverekkel kialakított deficit és államadósság, növekedésellenes adórendszer és a nagy államháztartási rendszerek lezúllásese húzódik meg. A 2016-ra tervezett, 2%-os GDP-arányos deficit elérése kissé bizonytalan, a GKI 2,3%-ra számít. A bevételek ugyan összességében reálisak, a kiadási oldalon azonban mindenképp az egészségügyre és oktatásra tervezett összegek nominális csökkenése vetít előre súlyos, már eddig is „tűzoltást” igénylő feszültségeket (például a KLIK 17 milliárd forintos kifizetetlen számlái miatt). A GKI 2016 végére a GDP-arányos államadósság kb. 1 százalékpontos, 74,5%-ra való csökkenésére számít. A mérséklődés nagyobb is lehet, ha már 2016-ban beérkezik a tavaly elmaradt EU-támogatások döntő része, s azt nem ellensúlyozza az új EU-pályázatok gyorsított beindításához szükséges költségvetési megelőlegezés. Ez utóbbi azonban a kormányzati tervek valóra válása esetén jóval meg is haladhatja az előbbi. Jelentősen csökkentheti az államadósságot az állami bankok privatizációja, ugyanakkor ellenkező hatású lehet új államosítási döntések meghozatala.

Az infláció a tavalyi -0,1%-ról idén 0,8%-ra gyorsul, kiugró árcsökkenés az üzemanyagoknál, emelkedés az élvezeti cikkeknél várható. Az EKB márciusi, további lazítást bejelentő lépései hatására az MNB is

hasonló lépéseket tett, 15 bázisponttal, 1,2%-ra mérsékelte irányadó kamatlábát, további alapkamat-csökkentést helyezett kilátásba, s unortodox lépéseket is tett. A GKI várakozása szerint idén az alapkamat 1% körülire, sőt kissé az alá is csökkenhet. Mindezek hatására 2016-ban a forint további gyengülése, 315 forintos, esetleg ennél is gyengébb átlagos euró-árfolyam várható.

Magyarország folyó fizetési és tökemérlege 2009 óta egyre nagyobb többletet mutat. Ez 2015-ben elérhette a 10 milliárd eurót, ami az EU-támogatások visszaesésével – a folyó fizetési mérleg jelentősen növekvő aktívuma ellenére - 2016-ban 8 milliárd euróra csökken. Az elmúlt hét évben a magyarországi tőkeállomány a bankszektor kényszerű feltőkésítésén kívül a nemzetközi mozgások eredőjeként nem változott, ami a hazai befektetési környezet kemény kritikája. A külföldi működőtőke helyébe az EU-támogatások léptek. 2015-ben a nettó FDI mintegy 0,7 milliárd euró kivonást mutatott, e tendenciában idén nem várható fordulat. A régió más országai az EU-támogatásokkal nem helyettesítették, hanem kiegészítették a külföldi működőtőkét.

2016-ban a fogyasztás GKI által prognosztizálnál valamivel gyorsabb, a beruházások és az exportnövekmény némileg lassúbb fejlődésének van valamivel nagyobb esélye. Ugyanakkor számos politikai kockázatnak – migráns-megoldás, Brexit, EU fejlődési iránya, stb. – a hatása sokkal nagyobb lehet, mint a szokásos gazdasági tényezőké.

A GKI prognózisa 2016-ra

	2012	2013	2014	2015	2016 előrejelzés		
	tény				szeptember	december	március
GDP termelés	98,3	101,9	103,7	102,9	102	102,3	102,3
• Mezőgazdaság (1)	79,0	115,3	113,9	87,1	100	105	105
• Ipar (2)	97,8	97,5	106,7	106,3	104	104	104
• Építőipar (3)	93,7	105,8	112,3	102,9	102	100	95
• Kereskedelem (4)	99,4	106,3	104,3	105,7	101	103	103
• Szállítás és raktározás (5)	101,1	101,0	102,4	101,7	101,5	101,5	101,5
• Információ, kommunikáció (6)	101,0	103,9	101,4	102,9	102	103	103
• Pénzügyi szolgáltatás (7)	97,2	95,2	97,1	99,8	100	102	102
• Ingatlanügyletek (8)	98,2	100,3	99,6	101,1	102	102	102
• Szakmai, tudományos, műszaki, admin. tev.(9)	100,7	103,6	105,8	105,6	103	103	103
• Közigazgatás, oktatás, egészségügy (10)	101,6	106,7	97,8	100,6	100	100	100
• Művészet, szórakoztatás (11)	97,3	100,0	104,8	106,0	102	102	102
• Magnővekedés (2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(8)+(9)	98,7	101,0	104,5	104,4	102,5	103	103
GDP belföldi felhasználás	97,0	101,2	104,2	101,5	100,3	101	101
• Egyéni fogyasztás	97,7	100,6	101,5	102,6	101,5	102,3	103
• Állóeszköz-felhalmozás	95,6	107,3	111,2	101,9	95	95	95
Külkereskedelmi áruforgalom							
• Export	100,9	104,8	107	108,4	105,5	106	106
• Import	100,0	105,0	108,5	107,8	104	105	105,5
Fogyasztói árindex (előző év = 100)	105,7	101,7	99,8	99,9	102,5	101,7	100,8
Folyó fizetési és tökemérleg együttes egyenlege							
• milliárd euró	4,3	7,7	6,3	10*	7,5	7	8
• a GDP százalékában	4,3	7,5	6,0	9,2*	6,8	6,2	7,2
Munkanélküliségi ráta (éves átlag)	11	10,2	7,7	6,8	7	6,7	6,5
Államháztartási egyenleg a GDP százalékában (ESA)	-2,3	-2,4	-2,5	-2,0*	-2,3	-2,3	-2,3

*Előzetes adat

Forrás: KSH, GKI